

Вяра

25.08 по еретическия, † 12 август по православния календар - Св. мъченици Фотий и Аникита. Св. свещеномъченик Александър, епископ Комански

В памет на светите мъченици Фотий и Аникита († 305-306 гг.)

Свв. мъченици Фотий и Аникита. Фрагмент от стара гръцка стенопис в Света Гора-Атон

В Никомидия, град във Витинска област, нечестивият цар Диоклетиан повдигнал голямо гонение срещу християните. По негова заповед наред града били изложени оръдията за мъчение: мечове, секири, ръжени, железни куки, скари, колела, котли и други безчовечни изобретения от този вид. Били приготвени и зверове. С всичко това Диоклетиан искал да уплаши тези, които призовавали Христовото име. По всички краища на римското царство той разпратил страшни укази, с които навсякъде заповядвал да се преследват християните - да бъдат мъчени, убивани, като срещу Единородния Божий Син били изречени много хули.

По това време в Никомидия живеел един благороден и знатен комит на име Аникита. Изпълнен с ревност по Бога, той се явил пред царя и безстрашно изповядал Господа Иисуса Христа, истинския Син Божий. Свети Аникита красноречиво разказал на царя за безначалното раждане на Сина Божий и Неговото възплъщаване, след като годините се изпълнили, заради нашето спасение. В същото време той осъдил заблудението на идолопоклонниците и наричал езическите богове глухи и безчувствени. Накрая той се обърнал към царя със следните думи:

- Твоите мъчения, царю, приготвени за християните, никак не ни плашат. За нас мъките са нищо и ние никога не ще се поклоним на бездушните идоли.

Царят, изпълнен с гняв и ярост, не могъл да изслуша боговдъхновената проповед на свети Аникита и заповядал веднага да му отрежат езика, но той и след това говорел ясно, славейки Христа Бога. След това го били с волски жили така жестоко и дълго, че се показали костите му. Но свети Аникита - сякаш не той, а някой друг бил подложен на мъчения - мъжествено понасял страданията и високо проповядвал на

хората, които го гледали, че Христос е единственият истински Бог. След това царят заповядал да дадат свети Аникита на зверовете, за да го разкъсат. Бил пуснат грамаден лъв, който със страшен рев се приближил към мъченика, но неочаквано станал по-кротък от агне. Той се галел около светеца и изтрил с лапа потта по челото и страните му, която се появила заради мъченията. А свети Аникита силно извикал:

- Благодаря Ти, Господи Иисусе Христе, че ме избави от зъбите на този звяр! Моля те, Владико, и в предстоящия ми подвиг прости десницата Си на помощ на Твоя раб, за да мога да победея яростта на мъчителя и да се удостоя от Теб с мъченически венец.

След молитвата на светеца започнало земетресение, при което капището на Херкулес заедно с неговия идол и част от градската стена паднали, а мнозина от езичниците погинали под развалините. Тогава Диоклетиан заповядал да бъде отсечена с меч главата на светия мъченик, но когато войникът вдигнал меча, за да изпълни заповедта на царя, веднага ръцете му отслабнали, а той паднал на земята и бил неподвижен, като безчувствен. Като видял това, Диоклетиан заповядал да привържат свети Аникита към колелото, което се намирало сред остри железни пръти, да запалят отдолу огън и да въртят колелото. Той искал светият мъченик да умре разкъсван на части от желязото и обгарян от огъня. Но свети Аникита, привързан към колелото, се молел така:

- Господи Иисусе Христе, освободи ме от мъчения заради тези, които стоят тук, та като видят бързата помощ, да могат мъжествено да застанат пред мъчителя и да приемат мъченически венец от Теб. И веднага въжетата се развързали, колелото спряло и огънят загаснал. Тогава мъчителят заповядал да напълнят котел с олово, да го разтопят и да хвърлят в него светия мъченик. Всички видели Божия ангел,

който влязъл заедно със свети Аникита в котела, и щом мъченикът се докоснал до котела, оловото изстинало и се втвърдило като лед.

Сродникът на свети Аникита, на име Фотий, като видял неговите подвизи и силата на Христа, Който пази Своя раб, отхвърлил всякакъв страх. Той излязъл от народа на самото място на мъченията, приближил се към светия мъченик и с любов го прегърнал и разцелувал, наричайки го баща и ходатай на своето спасение. С тази постъпка Фотий ясно показал, че е готов да претърпи за Христа всякакви мъчения. След това той се обърнал към царя и казал:

- Засрами се, идолопоклоннико! Твоите богове са нищо.

Тогава Диоклетиан с гняв извикал на воините:

- Убийте го с меч!

Но когато един от воините вдигнал оголения меч, за да удари мъченика, ръката му, чрез силата Божия, се обърнала срещу самия него, той се ударил по колената, паднал на земята и издъхнал. След това свети Аникита и Фотий били оковани в железни вериги и хвърлени в тъмницата. След три дни Диоклетиан ги извикал при себе си и казал:

- Ако ме послушате и принесете жертва на боговете, аз ще ви издигна и обогатя.

- Твоята чест и богатство - отговорили светците - нека останат при тебе, за погибел на теб.

В яростта си мъчителят заповядал отначало да ги окачат на уреда за разтягане на тела и да стържат телата им с железни куки, да изгарят раните им с огън, а после да ги бият с камъни. Но всички тези мъки светците понасяли с радост и благодарили на Бога, тъй като не чувствали никаква болка.

Господ, заради славата на Своего свято име, ги пазел невредими. След това били завързани за краката за диви коне, които ги влачили. Но и с тези мъчения Диоклетиан нищо не постигнал: Господ отново ги запазил невредими - светите мъченици, когато били влачени, сякаш се намирали в колесница, славели непобедимата Божия сила и се подкрепяли един-друг. Дивите коне внезапно спрели, краката на светците се освободили от въжетата и те се изправили съвършено здрави. Мъчителят отново заповядал да ги подхвърлят на жесток побой и да поливат раните им с оцет, смесен със сол. След това те отново били хвърлени в тъмница, където прекарали три години. Тогава светците били изведени за нови мъчения. По заповед на Диоклетиан три дни разгаряли общата каменна баня, в която след това затворили светите мъченици. Но свети Аникита и Фотий се помолили, банята се разцепила и потекъл извор, който им давал прохлада. Когато на третия ден стражата отворила банята, видяла, че светците ходят из нея невредими, като въздават хвала на Бога. За това било доложено на царя. Той сякаш не повярвал на съобщението и отишъл сам да се убеди дали това е истина. Светците, като видели царя, му казали:

- Ето, мъчителю, ние сме победители на всички мъки, а ти си победен и посрамен.

Царят се върнал у дома си със срам. Той заповядал да държат мъчениците в окови, докато измисли как да ги погуби. По негова заповед била направена грамадна пещ, укрепена от четири железни стълба. В нея можело да се съберат много хора. Както някога Навуходоносор, той заповядал да разпалят тази пещ, възнамерявайки да изгори в нея не само двамата свети мъченици, но и всички християни, които намери. Християните не чакали езичниците да ги хвърлят в пещта, а сами заедно с жените и децата тръгнали към нея, като възкликвали:

- Ние сме християни и почитаме Единия Бог!

Отначало в пещта влезли светите мъченици Аникита и Фотий, а след тях и цялото множество от събраните християни, с молитва и издигнати към небето ръце се отправили към огъня. От пламъка християните извикали:

- Благодарим Ти, Отче и Боже всесилни, че Ти с вярата в Твоя Единороден Син и наш Господ Иисус Христос си ни събрал за мъченически венец. Молим Те, Милосърдни, простри от ръцете Си небесата и приеми душите ни във вечния покой, който си приготвил за тези, които Те изповядват.

По време на тази молитва те починали в Господа. Свети Аникита и Фотий прекарали в тази пещ три часа, а след това се помолили и предали душите си в Божиите ръце. Когато слугите извели с желязо телата на светите Аникита и Фотий, видели, че те изобщо не са пострадали от огъня, и даже косите им били цели. Мнозина от езичниците повярвали в Христа нашия Бог, на Когото слава с Отца и Светия Дух во веки. Амин.

Тропарь мученикам Фотию и Аниките Никомидийским **глас 4**

Мученицы Твои́, Го́споди,/ во страда́ниих свои́х венцы́
прия́ша нетле́нныя от Тебе́, Бо́га на́шего:/ иму́ще бо крѣ́пость
Твою́,/ мучи́телей низложи́ша,/ сокруши́ша и де́монов
немо́щныя дерзос́ти. / Тех моли́твами// спаси́ ду́ши на́ша.

*(Перевод: Мученики Твои, Господи, подвигом своим венцы
нетленные получили от Тебя, Бога нашего; ибо они, имея
силу Твою, мучителей низложили, сокрушили и демонов
немошные дерзости. По молитвам их, Христе Боже, спаси
души наши.)*

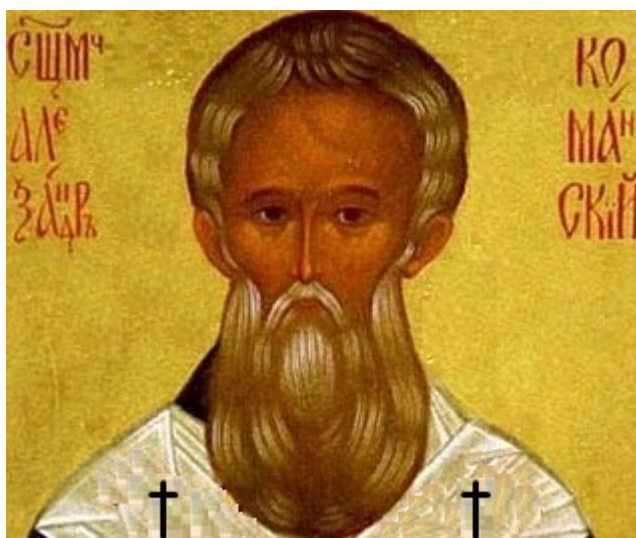
Кондак мученикам Фотию и Аниките Никомидийским

глас 2

Божественныя, вѣрнии, и храбрыя/ ублажим супру́ги
Христовы сла́вныя,/ и похва́лим, я́ко твѣрдыя проповѣдники
благоче́стию/ и суща рачи́тели, Фѳ́тия и Аники́ту,// и пѣсньми и
хвала́ми венча́ем.

*(Перевод: Святых, верных и храбрых прославим
удивительную двоицу Христову, и восхвалим, как твердых
проповедников и любителей благочестия, Фотия и Аникиту,
и молитвенными песнопениями и хвалами увенчаем.)*

В памет на светия священомъченик Александър, епископ Комански (III в.)

В град Коман, близо до
Неокесария, епископ на която
в описваното време бил свети
Григорий Чудотворец, живеел
в доброволна бедност един
мъж на име Александър.
Неговият богоугоден живот
бил скрит от хорските очи и
бил известен само на Бога.

Свети Александър бил
прекрасно образован човек, можел е да придобие значителни
богатства и да се ползва от всеобщо уважение, но заради Бога
той избрал доброволна нищета. Той презирал света, не смятал
за нищо своите знания и се представял за човек необразован и
невеж, изпълнявайки думите на апостола: “ако някой от вас
мисли, че е мъдър на тоя свят, нека стане безумен, за да бъде
мъдър”. Блаженият Александър желал да се храни с труда на
ръцете си и в крайното си смирение избрал едва ли не най-
последния вид работа: той започнал да прави въглища и да ги

продава, за да добива дневната си прехрана. Поради това свети Александър станал предмет на шеги и забавление за децата: от работа лицето и дрехите му се пропивали с въглищен прах и когато се появявал в такъв вид на пазара, приличал на етиопец. Свети Александър бил известен в целия град като въглищар. Но Господ, Който живее във висините, и гледа към смирените и ги издига, благоволил още и в тукашния, земния, живот да прослави Своя смирен раб Александър и да дари в негово лице на църквата Си стълп и украшение. Затова Той го удостоил с епископски сан. Починал Команският епископ и жителите на града изпратили пратеници при свети Григорий Чудотворец в Неокесария с молба да отиде при тях и да им постави епископ. Свети Григорий скоро пристигнал. Когато на събора започнали да търсят мъж, достоен да заеме светителския престол, се появили разногласия: едни избирали лица от благороден произход, други - богати, трети - красноречиви, четвърти - почтени на вид и възраст, и довеждали всички тези избраници при свети Григорий Чудотворец, като хора достойни за похвала и епископство. Но свети Григорий не бързал да избере и посвети епископ, защото очаквал кога Господ Сам ще яви достойния. Той се обърнал към събора и му напомнил как Бог е избрал Давид, за да царува над Израиля. Когато Иесей довел при свети Самуил най-големия си син Елиав, пророкът попитал Господа дали този е предназначен да бъде Негов помазаник? Но Господ казал на Самуил: "не гледай на лицето му и на високия му ръст". И ние трябва - казвал свети Григорий - да изберем пастира на този град не като съдим по външността, но трябва да търсим този, който Бог е приготвил, защото човек гледа на лице, а Бог на сърце, и мярка за достойнството служи не външният вид, а вътрешната настроеност на сърцето, която е известна само на Господа. Тези думи на свети Григорий били неприятни за някои и те с насмешка си говорили помежду си: ако не се гледа на външния вид и благородния произход, то и

въглищарят Александър може да бъде избран и поставен за епископ. Напомнянето за въглищаря предизвикало смях и у другите, които присъствали на събора. Свети Григорий след известен размисъл казал: "Не без действие на Божия Промисъл се споменава този човек, който става предмет на подигравка." И започнал да разпитва: "Кой е този Александър, за когото споменавате? Искам да го видя." В това време Свети Александър стоял до сградата на участниците. Някои излезли и довели свети Александър на събора. Когато той застанал сред събранието, всички започнали да го гледат и да се смеят, защото от въглищата както той самият, така и бедната му дреха били черни. По време на всеобщия смях, той стоял с почит пред светителя, вгълбен в себе си, без да обръща внимание на тези, които се смеели. Свети Григорий Чудотворец, който имал дара на прозрението, познал обитаващата в блажения Александър Божия благодат, която го правела достоен за избирането на светителския престол. Той станал от мястото си, уединил се със свети Александър и започнал да го пита, като го заклинал в Божието име да говори истината: "Кой си ти?" Свети Александър, макар да искал да скрие себе си, но понеже не бил в състояние да каже неистина пред толкова уважаван светител и при това се страхувал от клетвата, разказал всичко за живота си: как бил образован, но заради Бога смирил себе си и се облякъл в доброволна нищета. От беседата с него свети Григорий се убедил, че той отлично познава не само науките, но и Свещеното Писание. След това светителят заповядал на един от приближените си да отведе свети Александър там, където бил отседнал, да го умие, облече и да го доведе отново на събора. А сам отново седнал на мястото си и провел боговдъхновена беседа. След не много време, пред събора бил доведен свети Александър, умит, облечен в светла дреха и с извънредно благолепно лице. Всички, които преди били виждали светия мъж, не могли да сдържат изумлението си. А

свети Григорий започнал да беседва с него, като му поставял въпроси от Свещеното Писание. Свети Александър отговарял така благоразумно, че тези, които присъствали, не могли да не го признаят за човек учен и разумен, при което още повече се удивлявали: защо мъж с такива познания е скривал своята мъдрост и е живял сред тях като последен невежа? В същото време се укорявали, че са осмивали толкова мъдър човек, смирил себе си заради Бога, и го считали за безумен. Тогава всички, които били на събора, с радост и единодушно избрали свети Александър за епископ, като изпълнение на Господните думи, говорещи в писанието: “човек гледа на лице, а Господ гледа на сърце”. Свети Григорий, възвел свети Александър по иерархическите степени - първо го посветил за иерей, а после за епископ. След посвещението за епископ той наредил на свети Александър да каже поучително слово. Когато светецът казвал поучението, благодатта на Светия Дух изтичала из устата му като река и довеждала сърцата до умиление. Целият град се зарадвал и прославил Бога, че има такъв учен пастир. Свети Григорий се върнал в Неокесария, а свети Александър пасял стадото Христово в Коман, и със слово и живот бил пример за вярващите. По това време в Коман пребивавал един млад философ от Атика. Когато слушал поученията на светителя към народа, той се смее на простотата на неговата реч, лишена от ораторски украшения. Но в своите поучения свети Александър се грижел не за красотата на думите, а за това - да бъдат поучителни, и заради простотата на тези, които го слушали, те се отличавали с простота, като в същото време били много душеспасителни. Но ето, че веднъж на този атически философ му се случило такова видение: пред него се появили много красиви бели гълъби, които излъчвали сияен блясък, както казва псалмопевецът: “чиито криле са покрити със сребро, а перата - с чисто злато”, и чул глас:

- Това са думите на епископ Александър, над когото ти се

смееше.

Когато дошъл на себе си от видението, философът се засрамир от своята постъпка, отишъл при епископа и поискал прошка от него.

Скоро - по време на царуването на Диоклетиан, срещу християните било повдигнато гонение и свети Александър, епископ Комански, бил хванат от нечестивите езичници. Той бил принуждаван към идолопоклонничество, но не се отрекъл от Христа, за което след мъчения бил хвърлен в огъня, където светият епископ приел мъченическа смърт за Христа нашия Бог.

ЧЕТИ-МИНУТИ

{{_LINK1_}}